

አ ሎ ና ንና

እዚ ብኢሲያስ ዝምራሕ፡ ኣብ ኣስመራ ስልጣን ሒዞ ዘሎ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ.፡ ብሓሶት ተጠፍጠፉ ዝተሰርሑ ጉጅለ'ዩ። ኣማሲያኡ ግን ሓቂ ክትሓልፎ ዘለዎ ባህርያዊ መድረኽ ስለዘለ፡ ምኽሽሑ ኣይተርፎንዩ። መኽንያቱ ሓሶት እንተተደጋገመ፡ ኣብ ሓቂ ተቐይሩ ንዘልኣለም ስለዘይነበር፡ እታ ሓቂ ምስ ውጽት ድማ እቲ ሓሶት ክኸሻሕ ግድነት መጐታዊን ባህርያዊን ስለዝኾነ እዩ።

ሓቂ ብሰለስተ መድረኻት'ያ ትሓል። ኣብ መጀመርያ መድረኽ ሓቂ ዝተዛረበ ሰብ ቡድን ሓሰውቲ ይናሾ። ኣብ ካልኣይ መድረኽ ከኣ፡ እቲ ሓቂ ዝዛረበ ተጸራሪ ይበዝሖ። ኣብ ሳልሳይ መድረኽ ግን እታ ሓቂ ግድነት ብመርትዖ ተቐባልነት ትረክብ። *All Truth passes through three Stages: First, it is ridiculed, Second, it is violently opposed, Third it is accepted as self-evident -Arthur Schopenhauer (1788-1860)*

እንታይነት ጉጅለ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ.፡ ግዜ ይወስድምበር ሓደ መዓልቲ ክኸሻሕዩ።

እዚ ብኢሲያስ ዝዘወር ሕገ-አልዎ ጉጅለ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ.፡ ኣብ ስልጣን ካብ ዝመጽእ ጀሚሩ ክሳብ ሎሚ፡ ብረቂቕ ባዕዳዊ ስለላ ተሰንዩ እዩ። ስለዝኾነ ከኣ ብዘይ ሕገ፡ ንህዝብን ንሰራዊትን ኤርትራ፡ ብስቓይ ክገዝእ ጸኒሑን ኣሎን። “ህርፋን ጸባ ዘለዎን ንጉድ ማይ ወድኤ” ከምዝብሃል፡ ገርሂኛ ህዝቢ ኤርትራ ነጻነት ብዝብል ሸፊጥ ከም ሓቂ ወሲዱ፡ ክሳብ ሎሚ ንጉጅለ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ. ከም መንግስቲ ተቐቢሉዎ ጸኒሑ። ብርግጽ ግን ጉጅለ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ.፡ ካብ ብስም “ሰልፊ-ነጻነት” ዝበቑ ጀሚሩ፡ ሓደ መንግስቲ ከማልእ ዝግብእ መንግስታዊ መደብ ዕዮታት ኣማለኡ ኣይፈልጥን። ብኣንጻር ግን ብውዲታዊ ሓሶትን ርኽብ ስነ-ኣእምራዊ ሚላን፡ ከም ቀንዲ መሳርያ እንዳተጠቐመ፡ ሕልና ገርሂኛ ህዝቢ መዝሚዞ፡ ክሳብ ሎሚ ዕድመ ስልጣኑ ከናውሕ ጸኒሑ።

ኢሲያስ ንሚዳ ክወፍር ከሎ ጀሚሩ፡ ክሳብ ሎሚ ዝጥቀመለን ዘሎ፡ ቀንድን ረቀቕትን ናውቲ-መሳርሒ፡ መሰረታዊ-ሽግር(Problem)→ግብረ-መልሲ(Reaction)→ መሰረታዊ-ፍታሕ (Solution) ዝብላዮን። ብኸልእ ኣዘራርባ፡ መሰረታዊ-ሽግር ኤርትራ ዝፍታሕ፡ ኩሉ ውሽጣዊ ጸገማትካ ኣወጊንካ፡ ንቀዳማይ ጸላኢ መኪትካ ጥራይ ክክሉ፡ ኢሲያስ ግን ንመሰረታዊ ሽግር (ነጻነት) ህዝቢ ኤርትራ፡ ቀዳማይ ተርታ ሂቡ፡ ኣብ ክንዲ ብግቡእ ዝፈትሑ፡ ኮነ ኢሉ መኽንያታት እንዳምሃዙ፡ ብፍላይ ካብ 1973 ዓ.ም. ጀሚሩ፡ ነቲ ቃልሲ ኤርትራ መጠጡ ኣንዳ ኣናውሕ ዕንክሊል ከብሎ ጸኒሑዩ።

ንመረጃእታ፡ ካብተን መሰረታዊ-ፍታሕ ህዝቢ ኤርትራ፡ ወይከኣ ዓወት ወይ ነጻነት (Solution) ብግቡእ ንኸይርከብ፡ ኢሲያስ ኩነ ኢሉ ከም መኽላኢያ ቃልሲ፡ ኣብ ሚዳ ዝጥቀመለን ዝነበረን፡ ገናውን ሎሚ ኣስመራ ምስ ኣቶ ዝጥቀመለን ዘሎን 3 እክይ ሚላታት እዞን ዝስዕባ እዮን።

- 1. መሰረታዊ-ሽግር (Problem) ግቡእ ሕቶ ነጻነት ንምፍታሕ)ኤርትራዊ ንሚዳ ወፊሩ።
- 2. →ግብረ-መልሲ(Reaction)፡ ኣብ ሚዳ ዘይተጸበዮ ኣዕናዊ ግርጭታት ኣንጻሩዎ።
- 3. → መሰረታዊ-ፍታሕ፡ ዓወት ወይ ነጻነት (Solution) ፡ ቀዳማይ ራእይ ብኸልኣዊ ግርጭት ስለዝተተክኤ፡ ፍታሕ ከይተረኸበ ኣብ ኩለል ተኣትዩ።

እስከ ነዘን ኣብዘን ኣብ ላዕሊ ተጠቒሰን ዘለዎ፡ 3 እክይ ሚላታት ዝተመርኩሳ፡ ካብተን ብዙሓት፡ ኢሲያስን ከም ቀንዲ ሚላታት ገይሩ ዝጥቀሙለን ዝነበረን ዘሎን፡ 10 ዓበይቲ ሚላታት ብዝርዝር ብኸምዚ ዝስዕብ ንክታተል።

1ይ፡ ኣብ ፈለግ እዋን ሰውራ፡ ኣብ ግዜ ጀብሃን ሻዕብያን፡ ንሕናን ዕላማናን- “ኣሰላም ንክርስትና ሃይማኖትና ይጸብኡ ኣሎው፡ ምቕላስ ከልኪሎምና”፡ ዝብል መርዛም ውዲት ምሂዞ፡ ኣብ ውሽጢ ህዝቢ ከበላን መታሕትን፡ ሕንፍሽፍሽ ዝእቱ እክይ ውዲት (ግብረ-መልሲ-Reaction) ኣታኣታትዩ። ህዝቢ ኤርትራን ሰራዊትን ድማ፡ ቀንዲ መዳናጐዪ ነጻነት ኤርትራ ኮይኑ ዘሎ፡ ማለት ነጻነት ቀልቲፋ ንኸይትመጽእ ዘዕንቅፍ ዘሎ ሽግር ሃይማኖታዊ ጸገም ገይሩ ክርዳእ ተገዲዱ። ኣብ ክንዲ ንመሰረታዊ-ሽግር(Problem) ብውህደት መሰረታዊ-ፍታሕ (Solution) ዝድለየሉ፡ ኮነ ኢልካ ኣብ ንል ነገር (ግብረ-መልሲ-Reaction) ኣእቲኻ ንቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ንድሕሪት ምጐታት።

2ይ፡ ኣብ ውሽጢ ህዝባዊ ግንባር ኣብ 1973 ዓ.ም. ምሁራትን ለባማትን ደቂ-ሃገር ሓርበኛታት ዘቐረቡዎ፡ መሰረታዊ ሕቶ፡ ብግቡእ ኣብ ክንዲ ዝፍታሕ፡ “ኣዕነውቲ ምንቅስቓስ ነጻነት ቀልጢፋ ንኸይትመጽእ፡ ዕንቅፋት ፈጠርምና ኢሉ፡ ንሰራዊት ሕንፍሽፍሽ ኣእትዩሉ። ነቶም ንጹሃት ደቂ ሃገር ድማ ኣሲሩዎምን ቀንጺሉዎምን። ኣብ ክንዲ ንመሰረታዊ-ሽግር (Problem) ብውህደት መሰረታዊ-ፍታሕ (Solution) ዝድለየሉ፡ ኮነ

ኢልካ ኣብ ንል ነገር (ግብረ-መልሲ-*Reaction*) ኣእቲኻ ንቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ኣሸውዮ ምእታውን፡ ንቃልሲ ምንዋሕን።

3ይ: ኣብ ውሽጢ ህዝባዊ ግንባር ኣብ 1977 ዓ.ም. ስነ-ሓሳብ ኮምኒስት ንህዝቢ ኤርትራ ኣየሰርሖን እዩ፣ ኣብቲ ባህልን ስርዓት እንዳቦ: ዝተመርኮሰ ስነ-ሓሳብ ተመርኮሰና ንቃልሲ ኢሎም መሰረታዊ ፍታሕ ዝጠለቡ: 26 ጀጋኑ ምሁራትን ለባምትን ተቓለስቲ ደቂ-ሓማሴን: “የሚን” ዝብሃሉ ነጻነት ቀልጢፋ ንኸይትመጽእ: ተላዒሎም ዕንቅፋት ፈጠርምና ኢሉ: ኣብ ውሽጢ ሰራዊት ሕንፍሽፍሽ ኣእትዮሉ ቀንጺሎምም። ኣብ ክንዲ ንመሰረታዊ-ሽግር(*Problem*) ብውህደት መሰረታዊ-ፍታሕ (*Solution*) ዝድለየሉ: ኮነ ኢልካ ኣብ ንል ነገር (ግብረ-መልሲ-*Reaction*) ኣእቲኻ ንቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ኣሸውዮ ምእታውን ምንዋሕን።

4ይ: ብ1977 ዓ.ም. 90% ከተማታት ኤርትራ ነጻ ወጺኤን ከብቅዓ: ኣብ መንጎ ጀብሃን ሻዕብያን ኮነ ኢልካ ዝተማህዘ ኣክይ ግርጭት: ብህልኸን ቅርሕንት መራሕቲ ሻዕብያን ጀብሃን: ነጻ ወጺኤን ዝነበራ ከተማታ ኤርትራ ኣንደገና ኣብ ቍጽጽር መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣትዮን። ኣብ ክንዲ ንመሰረታዊ-ሽግር(*Problem*) ብውህደት መሰረታዊ-ፍታሕ (*Solution*) ዝድለየሉ: ኮነ ኢልካ ኣብ ንል ነገር (ግብረ-መልሲ-*Reaction*) ኣእቲኻ ንቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ኣሸውዮ ምእታውን ምንዋሕን።

5ይ: ብ1978 ዓ.ም. ሰሜን ኣሜሪካ ዝነበሩ ብማሕበር ተማሃሮ ኤርትራውያን: ነቲ ሽዑ ብሰንኪ ክልተ መሪሕነታት ጀብሃን ሻዕብያን ዝተፈጸመ: ውዲታዊ ምንስሓብ ብምኸኖን: “ከዳዕ መሪሕነት ሰውራ ኤርትራ: ኢሎም ምስ ተላዕሉ: ኣብ ክንዲ ንመሰረታዊ-ሽግር(*Problem*) ብውህደት መሰረታዊ-ፍታሕ (*Solution*) ዝድለየሉ: ኮነ ኢልካ ኣብ ንል ነገር (ግብረ-መልሲ-*Reaction*) ኣእቲኻ ንቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ኣሸውዮ ምእታውን ምንዋሕን ተቐንጺሎም።

6ይ: ድሕሪ ምንስሓብ ካብ ከተማታት ኤርትራ: ክልቲኡ ውድባት (ጀብሃን ሻዕብያን): ነቲ መሰረታዊ-ሽግር (*Problem*) ኣብ ክንዲ ብውህደት መሰረታዊ-ፍታሕ (*Solution*) ብምድላይ: ጀብሃ ከይሓቐቐት ወይ ሻዕብያ ከይሓቐቐት ዓወት ኣይርከብንዩ ካብ ዝብል ኣክይ ዕላማ: ከቢድ ኩናት ሕድሕድ ተወለዑ። 40 ሽሕ ዝኸውን ሰራዊት ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ: ብልፍንቲ ብመራሕቲ ሻዕብያን ወያኔን ጀብሃን: ንሓዳይ-ከራሪኩን ተኸብኪቡ ኣትዮ።

7ይ: ህ.ግ.ሓ.ኤ. ንሜዳ ኤርትራ ምስ ብሓቶ: ብዙሓት ደለይቲ ሓርነት ዓበይቲ ካድረታትን ሓርበኛታትን: ከም ብዓል ሰለሙን ወልደማርያምን ኣብራሂም ዓፋን ወዘተ.. ብረቂቕ ሰልቲ ተቐንጺሎም። ኣብ ኩሉ ዓድታት ኤርትራ ድማ ዓበይቲ ዓድን ለባማትን: ጽልዋ ዓማ ኣለዎም ኣንዳተባህሉ ብጸልማት ከካብ ገዛውቶም ኣንዳተኣርዩ ጸኒቶም። ኣብ ክንዲ ንመሰረታዊ-ሽግር(*Problem*) ብውህደት መሰረታዊ-ፍታሕ (*Solution*) ዝድለየሉ: ኮነ ኢልካ ኣብ ንል ነገር (ግብረ-መልሲ-*Reaction*) ኣእቲኻ: ነቲ ቅዱስ ዓላማ ህዝቢ ኤርትራ ህዝቢ ከምዝፍንፍና ገርካ: ንረብሓ ባዕዳውያን ሓይልታት ቦታ ምጥባሕ።

8ይ: ብ1986 ክሳብ 1990 ዓ.ም. ነቲ ህ.ግ.ሓ.ኤ. ዝብል ዝነበረ ቅዱስ ዓላማ ቀይርካ: ቡቶም ታኒካ ማይ ዘዩቐቡሉ ሃዋርያት ሲ.ኢ.ይ.ኤ. ዝኾኑ ከም ብዓል የማነ ማንኪን ሓጎስ ክሻን ወዘተ.: ጉጅለ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ. ተመሰሪታ። ኣብ ክንዲ ንመሰረታዊ-ሽግር(*Problem*) ብውህደት መሰረታዊ-ፍታሕ(*Solution*) ምምጻእ: ሕገ-መንግስትን ህዝባዊ መንግስትን ገና ኣብ ሜዳ ከለኻ: መሰሪትካን ተዳሊኻን ንኣስመራ ምእታው: ኮነ ኢልካ ግብረ-መልሲ-*Reaction*) ፈጠርካ: ነቲ ቅዱስ ዓላማ ህ.ግ.ሓ.ኤ. ኣበርዒንካ: ህዝቢ እንዳውዓለ እንዳሓደረ ዝፍንፍና ግን ከኣ ንረብሓ ባዕዳውያን ዘገልግል ፓርቲ ምምስራት።

9ይ: ብ1991 ዓ.ም. ኤርትራ ነጻ ወጺኦ ተባሂሉ ምስተኣወጀ: ንመሰል ህዝቢ ዝተጣበቁ ሃርበኛታት ተጋደልቲ. ተኣሲሮምን ተቐንጺሎምን። ስለምንታይ? ኣብ ክንዲ ብውህደት ምስቶም ፍትሕን ህዝባዊ መንግስትን ዘጠለቡ ተጋደልቲ ኢሂን-ምሂን ኢልካ: ንመሰረታዊ-ሽግር (*Problem*) መሰረታዊ-ፍታሕ (*Solution*) ትገብረሉ: ዋላ ትንፈር በጊዕያ ኢልካ: ተጋደልቲ ከዲያም እንዳበልካ ኣብ ንል ነገር (ግብረ-መልሲ-*Reaction*) ኣእቲኻ: ካብ 3.500 ንላዕሊ ተጋደልቲ ተኣሲሮም ተቐንጺሎም ድማ። ኣብ 1994 ዓ.ም. ከኣ ጥይት ዝፈንፈሮም ኣካለ ስንኩሳን ማይ-ሓባር: ንመሰል ህዝቢ ኤርትራ ኢሎም ምስ ተላዕሉ ብጥይት ተቈልዮም። ስለምንታይ? እዚ ውዲትዚ ድማ: ነቲ ህዝቢ ኤርትራ ተቓሊሱ ዘምጽኦ ዓወት ኣብ ክንዲ ኣብ ረብሓ ህዝቢ ኣኤርትራ ዝውዕል: ንረብሓ ባዕዳውያን ሓይልታት ንምቕያር ዝዓለመ ጥራይ እዩ ነይሩ።

10ይ) ቅዋም መንግስቲ ኤርትራ ምስተነድፈ ድማ: ከይጸደቐ ተሪፉ። ብጉጅለ 15 ዝፍለጡ ላዕለዎት ሰቡ ሰልጣን ህ.ግ.ሓ.ኤ “ሕጊ ይጽደቑ ህዝባዊ መንግስቲ ይመስረት” ስለዝበሉ: ብዘይ ፍርዲ ተኣሲሮም

መብዛሕትኦም ሞይቶም ውሑዳት ድማ፡ ገና ክሳብ ዝሞቱ ተኣሲሮም ኣለው። ስለምንታይ ኢሲያስ ዝግበዩ ሽግር ህዝቢ ኤርትራ ፍትሕ ከይረኽቡ፡ ሓደሹቲ ሽግራት ከምዝምሃዝ እምብኣር ርኢና። ነዚ ከሉ ፍጻሜታት ፈጸሙ ግን ሎሚ ኣብ እስመራ፡ ሕገ-አልቦ ጉጅለ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ. ዝረቐቐ ስለላ እንዳ ኣካየደ፡ ንህዝቢ ኤርትራ ኣብ ዘርምዘርሞ ኣውዲቐዎ ከምዘሎ፡ ማንም ወዲ ሃገር ዘይስትሕቶ ውድዓዊ ሓቂዮ።

እስከ ነተን ኣብዚ እዋንዚ ጉጅለ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ. ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ፡ ከም ቀንዲ ዕማማቲ ወሲዱ፡ ዘተግብረን ዘሎ መደብ-ዕዮታቱ ነስተብህለለን። ንጅጋኑ ኣንዳ ኣጽነተ፡ ንህዝቢ ኣንዳጨቄነ፡ ኣሞኸኣ “ዓወት ንሓፋሽ” ኣንዳጨረሐ፡ ከምዚ ዝፍጽም መንግስትሱ፡ ብሓቂ ወዲ-ሃገር መንግስቲዮ ይመስል? እስከ ፍሪዱ።

- ሀ) ንህዝቢ ኤርትራ ምስ ህዝቢ ትግራይ ኣባኢሰካ፡ ብኣንጻሩ ግን ንህዝቢ ኤርትራ ብሕሱም ምግባእ።
- ለ) ንህዝቢ ኤርትራ ባህሉ ቀንጢጥካ፡ ሃይማኖቱ ግሂሰካ፡ መንነቱ ከምዘጥፍእ ምግባር።
- ሐ) ኣብ ውሽጢ ሃገር ንደቂ ሃገር ኣጽኒትካ፡ ደቀ-ኣርብዓ መልሚልካ ስዓብቲ ምጥራይ።
- መ) ንህዝቢ ብኸብዱ ሒዝካ፡ ንመንእሰይ ወለዶ ኣጽኒትካ፡ ንኤርትራ ህዝቢ-አልቦ ምግባር።
- ሰ) ንግድን ሸቐጥን ገቢትካ፡ ንህዝቢ ካብ ኣፉ ኣንዳመጠልካ በትኽ ምግባር።
- ሸ) ከምራ ውሽጣዊ ሽግር ገና ከይተፈትሐ ከሎ፡ ብጉዳይ ሱዳንን የመንን ደባዊ ግርጭት ባድመን ቀዳማይ ግርጭት ወሲድካ፡ ውቅያኖስ ነጠርካ ኣብ ጉዳይ ሶማሌ ኮንጎን ዕንክሊል ምባል።
- በ) ኣብ ክንዲ ምስ ደቂ ሃገር ምልዛብ፡ ምስ ስለላ መርበባት ባዕዳውያን እንዳተማኸርካ፡ ንህዝቢ ኤርትራ ነቲ ንፍርቂ ዘመን ዝወሰደ መዘና ዘይብሉ ሰውራዊ-ቃልሱ ከምዘርስዕ ምግባር።

መተሓሳስቢ

“ነዚ ክትጥሕና ዲኽን ትርህጻ። ከምዝብሃል፡ ህዝቢ ኤርትራ-ምብኣር ሎሚ፡ ብሰንኪ ጉጅለ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ. ሎሚ ዘይ ኢዱ ረኽቡ ምኣዝኑ ዝሰሓተ ህዝቢ ኮይኑ ኣበይ ገጹ ከምዝገዳዝ ሓርቢቲዎ ኣሎ። እሞ እዞም ብኣሸሓት ዝቐጽሩ ጅጋኑ ደቂ ኤርትራ ዝተሰዋኡን ዝተቀንጸሉን ዝተኣስሩን፡ ተኣሲሮም ዘለውን፡ ብሕጂ ድማ ገና ዝእሰሩ ዘለውንሲ ነዚ ዓሰቢ ኣዝዮም።

ስለዚ ህዝቢ ኤርትራን፡ ሰራዊት ኤርትራን፡ ኣብ ስደት ዝኾነ ህዝብ ኤርትራዊ ዜጋን፡ እዚ ሎሚ ኣብ ኤርትራ ብሕገ-አልቦ ጉጅለ ኢ.ህ.ግ.ዲ.ፍ. ዝካየድ ዘሎ ሰባብ ወፍራ፡ መሰረታዊ-ፍታሕ (Solution) ዘይምጽእ፡ ብኣንጻሩ ግን ንህዝቢ ኤርትራ ኣብ ሸተኽ-በተኽ ዘሎካ ብተኽ ኣጥሒሉ፡ መሃነ ኣጥፊኡ መንነት ኣልቦ ንኸገብሮ ይቐጽል ከምዘሎ ተገንዚቡ፡ ካብ ዝሓለፈ ተመኸሮኡ ተማሂሩ፡ ብውህደት ከምክቶ ክልዓል ሕጂ መድረኽ ይጠልቦ ኣሎሞ፡ ሃዩ ህዝቢ ኤርትራ ንመሰልካን ንመንነትካን ተላዓል።

ኣብ ዝቐጽል ሓተታና፡

ተቐወምቲ ውድባት ኤርትራኽ ኣብዚ እዋንዚ፡ ኣበይ ገጸም ይጉዳዩ ኣለው? ዝብል ኸቐርብ እዩ።